

Як відомо [8], потреба в вивченні будь-якої дисципліни неперервно пов'язана з цільовим призначенням фахівця. Це дає можливість сформуванню за рахунок інтересу до майбутньої професії стійкого інтересу до фахової дисципліни тобто фізики (рис. 2). Таким чином, у студентів формується розуміння, що закони фізики, які вони навчилися використовувати, – це фундамент їх майбутніх професійних знань і умінь. Слід відмітити, що пояснення функціональної схеми повинно супроводжуватися застосуванням засобів мультимедійного обладнання для демонстрації слайдів та діючих комп'ютерних моделей фізичних явищ.

Такий комплексний підхід дозволяє інтенсифікувати процес вивчення фізики і вказує на зв'язок дисципліни з її практичним використанням при експлуатації складних технічних пристроїв, якими оснащені сучасні судна.

Вказана методика неодноразово апробована на студентах Севастопольського військово-морського інституту. На першому курсі вивчається модуль “Механіка”, який дозволяє з'ясувати рівень підготовленості студентів до отримання і засвоєння програми ВНЗ. Для цього розробляється ФС перевірки основних понять і формул по модулю “Механіка”, де наголос робиться на ті первинні знання, уміння і навички, які в подальшому необхідно розвинути для майбутнього морського інженера.

Висновок. Формування інтересу до фізики на основі компетентнісного підходу дозволяє підвищити інтерес у студентів до вивчення вказаної дисципліни, а отже, покращити якість підготовки майбутніх фахівців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беляев М.Ф. Основные положения психологии интереса // Ученые записки. Вып. 25, Иркутск: Иркутский педагогический институт. – 1980. – 29 с.
2. Сьюпер Д. Психология интереса. – Париж: Французский университет. – 1964. – 508 с.
3. Шукина Г.И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе. – М., 1979. – 211 с.
4. Зайцева О.Н. Преемственность формирования профессиональных интересов подростков в учебной деятельности: Дисс. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук (13.00.01) // Российская академия образования, Институт профессионального самоопределения молодежи. – М., 1995. – 240 с.
5. Татур Ю.Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 3. – С. 21 – 26.
6. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – №2 – 2003. – С. 58 – 64.
7. Болотов В.А., Сериков В.В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика. – 2003. – №10. – С. 8 – 14.
8. Палачаніна І.С. Компетентнісний підхід при формуванні інтересу до фізики як необхідна умова підвищення якості підготовки фахівців морських технічних професій. – Чернігів: Вісник Чернігівського державного педагогічного університету, випуск 57, серія “Педагогічні науки” – 2008. – С. 225 – 228.

УДК 371. 134

М.Л. Пелагейченко

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ „ІМІДЖ УЧИТЕЛЯ” У СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

У статті подано аналіз наукових розвідок щодо тлумачення терміна „імідж учителя”, з'ясування основних його ознак в ракурсі розвитку педагогічної науки.

The article deals with analysis of scientific works concerning the interpretations of term “image of the teacher” and to explain its main characteristics in perspective of development of pedagogical science.

Соціально-економічні перетворення вимагають від педагога професійної гнучкості, здібності адаптуватися до соціальних змін, готовності до успішного вирішення професійних завдань у нових умовах. Ускладнення освітніх процесів дає особливе значення вивченню ролі іміджу, як однієї з професійно важливих якостей сучасного педагога.

Проблема іміджу вчителя аналізується у сучасній науці в рамках нового напрямку – педагогічної іміджелогії такими вченими: А.Калюжним, Е.Петровою, В.Шепелем та іншими. Проблему формування іміджу вчителя досліджували І.Баженова, Е.Бекетова, І.Еланскова, М.Елфімова, Л.Жарікова, Т.Зеленська, О.Крисанова, А.Панасюк, Н.Тарасенко, Н.Шкурко та інші, іміджу педагога вищої школи – Н.Сорокіна, І.Ханіна, І.Чертікова. Однак, необхідно зауважити, що серед науковців не існує єдиної думки стосовно сутності іміджу педагога як явища сучасної освіти.

Мета статті – аналіз наукових розвідок щодо тлумачення терміна „імідж учителя”, з’ясування основних його ознак в ракурсі розвитку педагогічної науки.

Слово „імідж” походить від латинського „imago”, тобто „імітувати”, у перекладі з англійської мови означає „образ”. У словнику „Професійна освіта” визначається як сукупність уявлень, що склалися в суспільстві про те, як повинна поводити себе людина відповідно до свого статусу [7,120].

Поняття „імідж” імпортовано у педагогіку з різних галузей реклами, менеджменту, політології. Спочатку в середині ХХ століття імідж сприймався як символічне повідомлення споживачеві про конкретний продукт. Розраховували, що інформація про неповторність продукту викличе бажання придбати саме його, а не аналогічний. Пізніше почали говорити про імідж організації, імідж людини, зокрема: політика, бізнесмена, лідера, керівника і навіть сучасного чоловіка, сучасної жінки.

Сьогодні трактування поняття „імідж” пов’язане з поняттями образу людини, враження або уявлення про нього, з тим, як він подає себе іншим. Таким чином, сьогодні застосування терміну „імідж” поширилося на різноманітні сфери життєдіяльності суспільства. Відповідно, в сучасній літературі поняття „імідж” має багато різних визначень, які відображають специфіку предмета дослідження. Імідж формується на основі природи, ества або натури людини. Головне в іміджі пов’язано не стільки з самими властивостями, скільки з їх баченням іншими людьми.

Розглянемо як спеціалісти різних сфер визначають поняття „імідж” стосовно особливостей свого професійного напрямку (табл. 1).

Таблиця 1.

Визначення поняття „імідж” у різних галузях

<i>Галузь</i>	<i>Визначення поняття „імідж”</i>
Соціологія права	Узагальнена, емоційно забарвлена в особистій і суспільній свідомості форма відображення правової дійсності у вигляді комплексу уявлень щодо законів і методів соціально-правового впливу (А.Чуміков)
Комунікативні технології	Відносно стійке уявлення про будь-який об’єкт (А.Звіринцев)
Маркетинг	Сприйняття компанії чи її товарів суспільством (Ф.Котлер)
Соціологія управління	Індивідуальний вигляд чи ореол, створений засобами масової інформації, соціальною групою або власними зусиллями особистості з метою привернення до себе уваги (В.Шепель)

Аналіз наукової літератури показав, що основою тлумачення поняття „імідж” науковці визначають різні терміни: образ, образ-уявлення, оцінка, результат, єдність типових ознак, прояв, мистецтво, сприйняття, сукупність уявлень, форма, набір певних якостей (табл. 2).

Таблиця 2.

Тлумачення, зміст поняття „імідж”

<i>Основа тлумачення поняття „імідж” (імідж – це ...)</i>	<i>Загальний зміст та тлумачення</i>
образ	<ul style="list-style-type: none"> - для тих, хто потенційно навчаються і всіх учасників цілісного педагогічного процесу, який повинен відповідати їх очікуваннями і потребам (А.А.Калюжний) - який наділяє об'єкт додатковими цінностями, не обґрунтованими в реальних властивостях самого об'єкту, але що володіють соціальною значущістю для тих, хто сприймає цей об'єкт (В.Н. Куніцина) - символічний образ суб'єкта (Е.Б. Перелигін)
образ-уявлення	- про об'єкт, яке сформувалося в психіці (у сфері свідомості і/або у сфері підсвідомості) людей (індивіда) в результаті прямого сприйняття тих або інших характеристик об'єкту, або побічно через думку інших людей, і що впливає на їх (його) думку, поведінку або дію по відношенню до даного об'єкту (В.Г.Купцова) [5]
оцінка	- морально-особистісних, інтелектуальних, професійних та етичних якостей оточуючих людей (А.Пелих, Т.Кизилова)
результат	- образно-символьної маніфестації індивідуальної психосоціальної активності, яка є нормативно-ритуальною системою відтворення самої можливості співіснування (А.О.Кононенко) [4]
єдність типових ознак	- які управляють індивідуальною, груповою і масовою свідомістю (В.Я. Белобрагін, Д.В. Журавльов)
прояв	- фрагменту реальності (Т.Грінберг)
мистецтво	- „управляти враженнями” (Э.Гоффманн)
сприйняття	- об'єкта визначеною групою людей на основі цілеспрямованого чи мимоволі сформованого в їхній психіці образу (Н.В.Онопрієнко)
сукупність уявлень	- яким повинен бути індивід в співвідношенні зі своїм статусом (Н.Е.Смірнов)
форма	- життєвого проявлення людини, завдяки якій „на люди” виставляються сильнодіючі особово-ділові характеристики (В.М. Шепель)
набір певних якостей	- які люди асоціюють з певною індивідуальністю (Р.Дентон)
уявлення	- про людину, що формується на основі її зовнішнього вигляду, звичок, манери говорити, менталітету, вчинків (Л.Ковальчук) [3,67]

Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що серед науковців, що займаються проблемою педагогічного іміджу, не існує єдиної думки відносно психологічного наповнення категорії “імідж учителя”. Кожен науковець виступає зі своїм визначенням, виставляючи як фундаментальний параметр в іміджі вчителя той або інший компонент. Параметри, які за думкою різних науковців є основою іміджу вчителя пропонуються на рис. 1

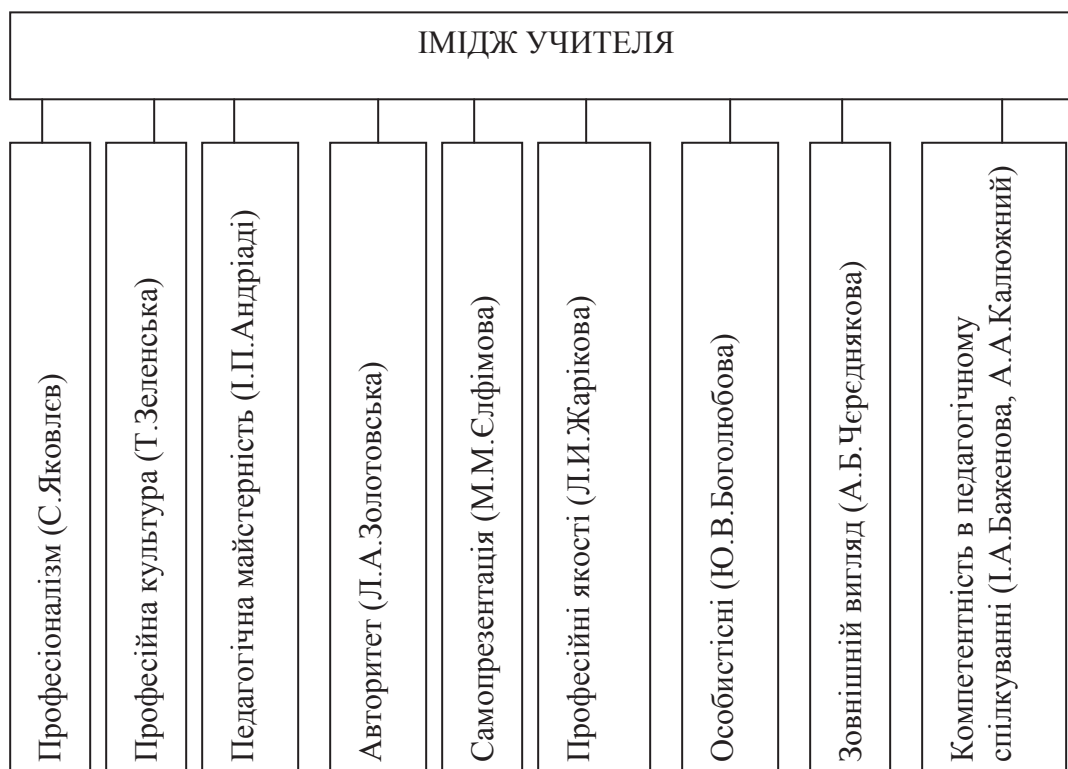

Рис.1. Параметри іміджу вчителя.

Проаналізуємо різні визначення поняття „імідж учителя” (табл.3). Імідж учителя найчастіше розглядають як продукт діяльності зі створення або перетворення образу, як результат прикладення цілеспрямованих професійних зусиль. Соціально-психологічне визначення іміджу повинно враховувати його подвійну природу – соціальну та психологічну.

Таблиця 3.

Визначення поняття „імідж учителя”

Науковець	Визначення поняття „імідж учителя”
А.А. Калюжний [2,28]	Експресивно забарвлений стереотип відчуття образу педагога в представленні колективу учнів, колег, соціального оточення, в масовій свідомості
Ж.Попова [6]	Вираз очікувань людей, в свідомості яких він сформувався
М.Р.Варданян [1]	Образ-уявлення системи його внутрішнього, зовнішнього і процесуального компонентів, які відбиваються в індивідуальному стилі діяльності вчителя, і що виявляються через фізичну зовнішність, мову, виразність рухів, міміки в сукупності з естетичним оформленням (одягом, зачіскою, макіяжем та іншими атрибутами зовнішності), а також через предметно-просторове середовище здійснення його професійної діяльності
А.Радченко	Форма самовиявлення індивідуального цілісного образу особистості вчителя, як реалізатора потреб мікро- і макросоціуму в освітніх послугах, при якій виявляються найбільш виразні ділові та особистісні якості відповідно до статусу вчителя та соціальної ролі у освітньому оточенні
О.Цибуленко [8, 135]	Гармонійна сукупність зовнішніх і внутрішніх індивідуальних, особових, індивідуальних і професійних якостей педагога, покликаних продемонструвати його бажання, готовність і здібність до суб’єкт-суб’єктного спілкування з учасниками освітнього процесу

Отже, враховуючи психологічний, педагогічний, філософський аспекти вирішення проблеми, специфіку іміджу вчителя можливо зробити такі висновки:

- імідж вчителя забезпечує не тільки професіональну ідентифікацію і саморозвиток особистості, але й визначає становлення культури педагогічної діяльності педагога;
- педагогічна сутність „іміджу” є у тому, що він виступає засобом педагогічного впливу на учнів: імідж впливає на емоційну сферу учня, а через її – на його свідомість, поведінку і діяльність

ЛІТЕРАТУРА:

1. Варданян М.Р. Имидж педагога как фактор здоровьесбережения субъектов образовательного процесса в основной школе: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – Омск, 2007. – 24 с.
2. Калюжный А.А. Социально-психологические основы имиджа учителя: Автореферат дис. ... докт. псих. наук: 19.00.05. – Ярославль, 2006. – 51 с.
3. Ковальчук Л. Формування іміджу майбутнього вчителя у процесі вивчення педагогічних дисциплін в класичному університеті // Вісник львівського університету. – Вип.22. – Львів, 2007. – С. 65-74.
4. Кононенко А.О. Психологічні складові індивідуального іміджу сучасного педагога: Автореф. дис. ... кан. псих. наук: 19.00.07. – Одеса, 2003. – 20 с.
5. Купцова В.Г. Формирование имиджиевой компетентности будущего педагога физической культуры: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. – Челябинск, 2008. – 23 с.
6. Попова Ж.Г. Социально-психологические особенности представлений об имидже учителя начальной школы: Автореф. дис. ... канд. псих. наук: 19.00.05. – М., 2007. – 22 с.
7. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Уклад. С.У. Гончаренко та ін.; За ред. Н.Г. Нікало. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.
8. Цыбуленко О.П. Положительный имидж преподавателя – путь к профессиональному успеху// Зб. наук. пр. БДПУ (Педагогічні науки). – №3. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – С. 134-138.

УДК 378. 147:371.13.001.76

Л.О. Петриченко

ФОРМУВАННЯ АДЕКВАТНОЇ САМООЦІНКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В ПРОЦЕСІ ЙОГО ПІДГОТОВКИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається проблема формування адекватної самооцінки майбутнього вчителя у процесі його підготовки до інноваційної діяльності. Автором пропонуються традиційні та інноваційні форми й методи позааудиторної роботи студентів (імітаційна гра, тренінг, полілог, дискусія, рефлексивна інверсія тощо) для практичного розв'язання поставленої проблеми. Розкриваються особливості запровадження запропонованих форм і методів. Наведено кількісні результати експериментальної роботи. Визначено перспективи подальших досліджень проблеми в напрямі використання розглянутих засобів формування адекватної самооцінки майбутнього вчителя під час педагогічної практики.

The problem of adequate self-appraisal formation of a future teacher in the process of his training to innovation activity is considered in this article. The author proposes traditional and innovation forms and methods of extra-curricular activities (imitation game, training, polylogue, discussion, reflexive inversion etc.) for practical solving of the assigned problem. It discovers the peculiarities of usage of the given forms and methods. The quantitative results of the experimental work are given. The perspectives of further researches of the problem in the direction of employment of mentioned means of adequate self-appraisal formation of a future teacher during the pedagogical practice are determined.